

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO :2015/3128
KARAR TARİHİ :02/12/2015

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

: A.K.

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ

:

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı

ŞİKAYETİN KONUSU

: Şikayet, 2014 ... döneminde Bilimleri ve Mühendisliği alanında doçentlik sınavına müracaat eden ve eser inceleme aşamasında başarısız olan şikayetçinin, sınav jürisinin oluşumunun ve her bir jürinin değerlendirmesinin hatalı ve eksik olduğu bu nedenle, mevcut jüri üyeleriyle bağlantısı olmayan tarafsız ve bağımsız bilirkişi incelemesi yaptırılarak mağduriyetinin giderilmesi talebi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 02.06.2015

I.USUL

A. Şikayet Başvuru Süreci

1)Şikayet başvurusu, Kurumumuza e-başvuru yolu ile gönderilen ve 03/06/2015 tarih ve 6683 sayı ile kayıt altına alınan, gerçek kişiler için şikayet başvuru belgesi vasıtasıyla yapılmıştır. Şikayet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikayetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 2015/3128 şikayet numaralı “Ret Kararı” önerisiyle Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, şikâyetin süresinde yapıldığı, idari başvuru yolları tüketilmiş olduğu anlaşılmış olup, diğer ön inceleme konularında da bir eksikliğin olmadığı bu nedenle şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bir hususun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3) Şikâyetçi başvuru dilekçesinde özetle; **2014 ... döneminde ... Bilimleri ve Mühendisliği alanında doçentlik sınavına müracaat ettiğini, eser incelemesi neticesinde jüri üyelerinin tamamı tarafından başarısız bulunduğunu, gerek sınav jürisinin oluşumunda gerekse her bir jürinin değerlendirmesinde açık hata ve eksiklikler bulunduğunu,** mevzuata aykırı olarak farklı alanlardan 5 asil 2 yedek jüri üyesi oluşturulduğunu, jürinin hiçbirinin alanının aynı olmadığı ve başvurduğu alanla ilgili olmadığını, Bilimleri ve Mühendisliği alanında henüz profesör bulunmadığını dolayısıyla başvuru alanı yeterli öğretim üyesinin bulunmaması nedeniyle istisnai olarak jürinin 3 asil ve 2 yedek olmak üzere 5 üyeden teşkil etmesi gerektiğini, bu konuda defalarca itirazda bulunmasına rağmen itirazların idarece reddedildiğini, emsal bir olayda jüri üyelerinin aynı alandan olmasına rağmen anahtar kelimelere uymayan jüri üyelerinin yaptığı sözlü sınavın ... İdare Mahkemesince iptal edildiğini, seçilen anahtar kelimeler olan ‘tıp bilişimi’ ve ‘karar destek sistemleri’ konusu hakkında hiçbir jüri üyesinin ilgisinin olmadığını, jüri üyelerinin usul ve esasa aykırı değerlendirme hataları yaptığını, özellikle başvuru şartı olan “Başvurulan doçentlik bilim alanı ile ilgili, SCI-expanded veya SSCI kapsamındaki dergilerde toplam en az 3 özgün makale (editöre mektup, özet, derleme, teknik not ve kitap kritiği hariç) yayımlamış olmaları ve bu makalelerden, adayın yaptığı lisansüstü tez(ler)den üretilmemiş en az birini, SCI-expanded kapsamındaki dergilerde başlıca yazar olarak yayımlamış olmaları gerektiği” hususunun jüri tarafından hatalı değerlendirildiğini, bu kriterin makalelerden en az birinin lisansüstü tezlerden üretilmemiş olma koşulunu getirdiğini, oysa lisansüstü çalışmalarından çıkan (A3 ve A6) makalelerinin değerlendirilmeye alınmadığını, diğer 5 makalenin de lisansüstü tezinden çıkarılmadığı halde tezle ilgi kurularak yok sayıldığını, **yönetmeliğe aykırı olarak atanan jürinin eser incelemesinde uyguladıkları açıkça hukuka aykırı, gayri meşru ve şahsi kriterleri yüzünden başarısız olduğu iddialarıyla mevcut jüri üyeleriyle bağlantısı olmayan tarafsız ve bağımsız bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle mağduriyetinin giderilmesini talebi ile Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.**

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

4)Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı’nın 2015 tarih ve sayılı cevabi yazısında özetle;

4. 1)Şikâyetçinin; 2014 .. döneminde, mühendislik temel alanı Bilimleri ve Mühendisliği Bilim Alanı, 1160 kodlu Tıbbi Bilişim ve 1071 kodlu Karar Destek Sistemleri anahtar sözcüklerinden ... sınavına başvurduğu, 2014 ... döneminde doçentlik sınavına başvuran adayların jürilerinin Doçentlik Sınav Yönetmeliğinin “Sınav jürisinin oluşturulması” başlıklı 5 inci maddesi gereğince, Doçentlik Bilgi Sistemi üzerinden elektronik ortamda jüri belirleme sistemine uygun olarak Doçentlik jürilerinde görev alabilecek profesör ünvanlı öğretim üyelerinin listesinden Yükseköğretim Kurulu Personel Veri Tabanındaki bilgiler esas alınarak belirlendiği, yönetmelikte öngörülen hükümler doğrultusunda jürinin adaya 2015 tarih ve sayılı yazı ile bildirildiği, bildirilen asil ve yedek jüri üyelerine şikâyetçinin eserlerini teslim ettiği, jüri üyelerinin de ilgili yönetmelik hükümleri doğrultusunda yayımları incelediği, asil jüri üyelerinden Prof. Dr. M.O.T.’un mazeret bildirmesi üzerine birinci yedek üyenin eser inceleme raporunun işleme alındığı, şikâyetçinin jürinin kendisine bildirildiği tarihten itibaren başarısız oluncaya kadar jüri üyelerine ve jürinin kuruluşuna herhangi bir itirazda bulunmadığı, Mühendislik Temel Alan Danışma Komisyonu tarafından belirlenen ve Üniversitelerarası Kurul tarafından kabul edilen Mühendislik Temel Alanı koşullarına göre ve 2547

sayılı Yükseköğretim Kanununun doçentlik sınavını belirleyen 24 üncü maddesi ve 31/01/2009 tarih ve 27127 sayılı Doçentlik Sınav Yönetmeliğinin “Doçentlik Sınavı” başlıklı 6 ncı maddesine uygun olarak jüri üyeleri tarafından başvuru dosyalarının asgari koşullara uygunluk bakımından, bilimsel bakımdan ve etik açıdan incelendiği belirtilerek, jüri üyelerinin; adayın tüm eserlerini nicelik, nitelik ve başvuru alanına uygunluğu açısından ayrıntılı olarak incelediği ve oybirliği ile başarısız bulduğu, sınav sonucunun ve jüri üyelerine ait kişisel raporların 2015 tarih ve sayılı yazı ile şikayetçiye gönderildiği,

4.2) Şikayetçinin jüri raporlarına ilişkin itirazının olduğu ve bu itirazın Doçentlik Sınav Komisyonunun 2015 tarihli toplantısında görüşüldüğü, adayın itirazının reddine karar verildiği, bu hususun kendisine 2015 tarih ve sayılı yazı ile bildirildiği, ayrıca; Üniversitelerarası Kurulun değişik tarihli toplantılarında, jürinin yaptığı esasla ilgili değerlendirmelere karşı Üniversitelerarası Kurula itirazda bulunulamayacağı, Kurulun; jürinin yetkisinde olan hususlarda jürinin yerine geçerek karar verilemeyeceği, ancak varsa usule ait itirazların Üniversitelerarası Kurulca incelenebileceği, belirtilmiştir.

C. Olaylar

5) 3 ve 4 numaralı paragraflarda açıklandığı üzere şikayetçinin 2014 ... dönemi Bilimleri ve Mühendisliği alanında doçentlik sınavına müracaat ettiği, eser incelemesi neticesinde jüri üyelerinin tamamı tarafından başarısız bulunması nedeniyle gerek sınav jürisinin oluşumunda gerekse her bir jürinin değerlendirmesinde açık hata ve eksiklikler bulunduğu, yönetmeliğe aykırı olarak atanan jürinin eser incelemesinde uyguladıkları açıkça hukuka aykırı, gayri meşru ve şahsi kriterleri yüzünden başarısız olduğu iddialarıyla mevcut jüri üyeleriyle bağlantısı olmayan tarafsız ve bağımsız bilirkişi incelemesi yaptırılması talebiyle Kurumumuza başvuruda bulunduğu anlaşılmıştır.

D. İnceleme ve Araştırma Bulguları

6) Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; şikayet konusu olayın hukuka ve hakkaniyete uygun olduğu değerlendirilerek şikayetin reddi yönündeki öneri Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

7) 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Yükseköğretim kurumları” başlıklı 130 uncu maddesinin birinci fıkrasında; “ülkeye ve insanlığa hizmet üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur hükmüne; dördüncü fıkrası ise üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bul)unabileceğini, ancak, bu yetkinin, devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliğini vermeyeceği hükmüne haizdir.” Hükmü yer almaktadır.

8) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; “Üniversite, Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumu” şeklinde tanımlanmıştır.

"Doçentlik sınavı" başlıklı 24 üncü maddesinde; "Doçentlik sınavının, Üniversitelerarası Kurulca yılda iki kere yapılacağı, belirli şartlara haiz adayların başvurabileceği ve adayın Üniversitelerarası Kurulun her bir bilim disiplininin özelliklerini dikkate alarak belirteceği görüş çerçevesinde Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirtilen şartları taşıyan **özgün bilimsel yayın ve çalışmalar yapması** gerektiği, Kurulca adayın başvurduğu bilim veya sanat dalından beş kişilik bir jüri ve bu jüri için iki yedek üye tespit edileceği, ilgili bilim veya sanat dalında yeterli öğretim üyesinin bulunmaması durumunda, jürinin üç üye ile teşkil edilebileceği, doçentlik sınav jürisinde yer alan asıl ve yedek üyelerin, adayın akademik çalışmalarının her birini değerlendirerek hazırladıkları ayrıntılı ve gerekçeli kişisel raporlarını Üniversitelerarası Kurula gönderileceği, asıl üyelerin hukuken geçerli bir mazerete dayalı olarak raporunu verememesi halinde, yedek üyelere ait raporların, sırasına göre değerlendirmeye esas alınacağı, değerlendirmeye esas alınan bu raporların birer örneğinin, eser incelemesi sonucuna ilişkin bildirim yazısı ile birlikte adaya gönderileceği" hükmüne yer verilmiştir.

9) 31/01/2009 tarihli ve 27127 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Doçentlik Sınav Yönetmeliği'nin

"Başvuru zamanı ve şartları" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasında; "Doçentlik başvurusu, Nisan veya Ekim ayları içinde, Üniversitelerarası Kurulun belirleyeceği bir tarihe kadar yapılır.", **ikinci fıkrasının (c) bendi;** "Doktora, tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik unvanı iktisap edildikten sonra, doçentlik başvurusunda bulunulacak olan anabilim dalında özgün bilimsel yayın ve çalışmaların yapılmış olması şarttır.", **üçüncü fıkrası;** "Doçentlik unvanının iktisabı için aranan özgün bilimsel çalışmalara ilişkin asgari ölçütler, Üniversitelerarası Kurul tarafından, her bir alan göz önünde bulundurulmak suretiyle belirlenir ve her yıl Ocak ayında güncellenmiş olarak Yükseköğretim Kurulunun internet sitesinde yayımlanır. Bu ölçütler, en erken yayımı tarihini izleyen ikinci dönemde yapılacak olan doçentlik başvurularında dikkate alınır.", **altıncı fıkrası;** "Doçentlik başvuruları, Üniversitelerarası Kurula yapılır. Başvuruların eksiksiz olup olmadığı ve bu Yönetmelikte aranan şekil şartlarını taşıyıp taşımadığı kontrol edilir. Dosyasının eksiksiz olduğu ve gerekli şekil şartlarını taşıdığı tespit edilen adayın jürisi en kısa zamanda Üniversitelerarası Kurul tarafından oluşturularak, aday ile jürinin asıl ve yedek üyelerine mensubu buldukları üniversite rektörlüğü aracılığı ile bildirilir. Bu bildirim yazısı üzerine eserler aday tarafından jüri üyelerinin her birine posta yolu ile gönderilir. Aday, eserlerin jüri üyelerine ulaştığına ilişkin belgelerinin birer örneğini Üniversitelerarası Kurula teslim eder." Denilmektedir.

"Sınav jürisinin oluşturulması" başlıklı 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında; "Doçentlik jürilerinde görev alabilecek öğretim üyelerinin listesi, bunlara hangi alanlarda doçentlik jürilerinde görev alabileceklerinin sorulması üzerine alınacak olan cevaplar ile kadrosunun bulunduğu üniversitenin görüşü dikkate alınarak hazırlanır. Bu listeler, akademik yükseltmeler, istifa veya emeklilik gibi sebeplerle görevden ayrılmalar göz önünde bulundurularak Yükseköğretim Kurulu personel veri tabanı üzerinden güncellenir. Doçentlik sınav komisyonundaki asıl ve yedek üyelikler, bu listede ilgili alanlarda yer alan öğretim üyeleri arasında objektif ölçütlere göre ve eşit olarak dağıtılır.", **üçüncü fıkrası;** "Doçentlik sınav jürisinde görev alabilmek için öğretim üyesinin Devlet veya vakıf üniversitesinde 2547 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi hükümlerine göre profesör olarak atanmış ve yetmişiki yaşını doldurmamış olması şarttır." Hükmüne yer verilmiştir.

"Doçentlik sınavı" başlıklı 6 inci maddesinin birinci fıkrasında; "Doçentlik sınavı, eser incelemesi ve sözlü sınav olmak üzere, iki aşamada yapılır." Şeklinindedir.

10)Üniversitelerarası Kurulca belirlenen ve YÖK tarafından onaylanan Doçentlik Sınavı Alanları ve Başvuru Koşullarından Mühendislik Temel Alanı ile ilgili olarak belirlenen 902-Bilgisayar-Bilişim Bilimleri ve Mühendisliği alanına ilişkin 91 No'lu koşulda “Başvurulan doçentlik bilim alanı ile ilgili SCI-Expanded veya SSCI kapsamındaki dergilerde toplam en az üç özgün makale (editöre mektup, özet, derleme, teknik not ve kitap kritiği hariç) yayımlamış olmak. Bu makalelerden, adayın yaptığı lisansüstü tez(ler)den üretilmemiş en az birini, SCI-Expanded kapsamındaki dergilerde başlıca yazar olarak yayımlamış olmak.” Şeklinde düzenlenmiştir.

B. Şikayet Konusuna İlişkin Uygulamalar

11)Anayasa Mahkemesinin, E. 1990/2, K. 1990/10, 30/05/1990 tarihli kararında; “Devletin gözetim ve denetimi altında olma, düzey denkliği sağlama, çağdaş bilim ve eğitim ilkelerine uygun olma koşuluyla eğitim ve öğretimi serbest kılan Anayasa, üniversite adıyla ve bu düzeyde eğitim yapmak üzere kurulacak kurumların bilimsel özerkliğe sahip, kamu tüzelkişiliği biçiminde yasayla kurulmasını öngörmüştür. Anayasa'nın 123 üncü maddesindeki ‘İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir...’ kuralı yanında Anayasa'nın 130 uncu maddesinde üniversitelerin kuruluş ve işleyişleriyle öbür özellikleri ayrıca düzenlenmiştir. 123 üncü maddede bir bütün olduğu belirtilen ‘idare’ kapsamında bulunmakla birlikte üniversiteler kendi içinde özelliği olan kuruluşlardır.” şeklinde değerlendirmede bulunmak suretiyle, üniversiteleri, Anayasada belirlenen şartlara sahip nitelikte eğitim yapması gereken, idari yapı bünyesinde kendine özgü özelliklere sahip ve bilimsel özerkliğe sahip kamu tüzel kişileri olarak tanımlamıştır.

12)Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 05/11/1993 tarihli 1991/254 E., 1993/530 K. sayılı kararında; Yardımcı Doçent Doktor olan davacının 22.10.1990 gününde yapılan "Tarımda Enerji Kullanımı" bilim dalı doçentlik sözlü sınavında başarısız sayılma işleminin; sınav jürisinin Doçentlik Sınav Yönetmeliği kurallarına aykırı biçimde 5 kişi yerine 3 kişiden oluşturulduğunu öne sürerek iptali istemiyle açtığı dava sonucunda, Danıştay Sekizinci Dairesince verilen 13.5.1991 günlü, E: 1990/1855, K: 1991/879 sayılı ret kararının, sınav jürisinin oluşumunun hukuka aykırı olduğundan bahisle temyizden incelenerek bozulması talebiyle açılan davada, Kurul, Doçentlik sınav komisyonunu düzenleyen maddede açıkça belirtildiği üzere, jürinin, adayın belirttiği bilim veya sanat dalından seçilen beş profesörden oluşması gerektiğini, maddenin devamında aynı bilim veya sanat dalında yeter sayıda üye bulunmadığı veya adayın bilim dalı veya uzmanlık ve araştırma konularının özelliği zorunlu kıldığı takdirde yakın bilim veya sanat dallarından jüri seçimi yapılabileceğinin hüküm altına alındığını; ancak bu halde dahi jürinin beş kişiden oluşması gerektiğinin anlaşıldığını, maddenin son fıkrasında ise yeterli sayıda üye bulunmadığı hallerde, yine jüride öncelikle beş asil üye kalmak koşuluyla yedek üye sayısını ikiye düşürme olanağının tanındığını; şayet bunun dahi imkansız olması halinde jüri üyeleri sayısının üçe indirilmesi gerektiği açıklamalarında bulduktan sonra, Doçentlik Sınav Yönetmeliğinin, 6 ncı maddesinin 4 üncü fıkrası hükmü uyarınca yakın bilim dalı göz önünde bulundurularak beş kişilik jüri oluşturma imkanı varken, bu yapılmayarak ve 5 inci fıkranın ilk cümlesindeki hüküm de dikkate alınmadan, jürinin oluşumunda en son çözüm olarak öngörülen üç kişilik jüri belirlenmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle Danıştay 8. Dairesinin kararının bozulmasına oyçokluğu ile karar vermiştir.

C. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekeç

13) 3 numaralı paragrafta açıklandığı üzere şikayetçi, girmiş olduğu doçentlik sınavında yönetmeliğe aykırı olarak atanan jürinin eser incelemesinde uyguladıkları açıkça hukuka aykırı, gayri meşru ve

şahsi kriterleri yüzünden başarısız olduğu iddialarıyla mevcut jüri üyeleriyle bağlantısı olmayan tarafsız ve bağımsız bilirkişi incelemesi yaptırılması talebiyle şikayet başvurusunda bulunmuştur.

14)Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına göre üniversiteler kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahiptir ve Devlet tarafından kanunla kurulur. Üniversitelerin bilimsel olarak özerk olduğu anayasal olarak teminat altındadır. Yükseköğretim Kanununa göre de üniversiteler bilimsel özerkliğe sahip kurumlardır.

15) Doçentlik sınavı, eser incelemesi ve sözlü sınav olmak üzere, iki aşamada yapılmakta, Doçentlik başvuruları, her yıl ... veya ... ayları içinde Üniversitelerarası Kurulun belirleyeceği bir tarihe kadar yapılmakta, Doçentlik başvurusunda bulunulacak olan adayın anabilim dalında özgün bilimsel yayın ve çalışmalar yapmış olması gerekmekte, gerekli şekil şartlarını taşıdığı tespit edilen adayın jürisi Üniversitelerarası Kurul tarafından oluşturulmakta, aday, jüri üyelerine eser dosyasını gönderdikten sonra eserlerin jüri üyelerine ulaştığına ilişkin belgelerin birer örneğini Üniversitelerarası Kurula teslim etmekte, Doçentlik jürilerinde görev alabilecek öğretim üyelerinin listesi, üniversitenin görüşü dikkate alınarak hazırlanmakta ve Yükseköğretim Kurulu personel veri tabanı üzerinden güncellenmektedir.

16)Şikayetçinin doçentlik başvurusunda bulunduğu ... Bilimleri ve Mühendisliği alanına ilişkin koşullar; SCI-Expanded veya SSCI kapsamındaki dergilerde toplam en az üç özgün makale yayımlanmış olmak, bu makalelerden, adayın yaptığı lisansüstü tezlerden üretilmemiş en az birini SCI-Expanded kapsamındaki dergilerde başlıca yazar olarak yayımlanmış olmak, şeklinde olduğu dolayısıyla **başvuru yapılan Doçentlik alanında belirtilen koşulların sağlanması bunun değerlendirmede bulunan jüri tarafından özgün olup olmadığı ve başvuru yapılan alanla ilgili olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.**

17)Bilimsel yayınların değerlendirmesi yapılırken üniversite özerkliği ve akademik özerklik kavramlarının da dikkate alınması gerektiği tartışmasıdır. Üniversite özerkliği içinde ‘akademik özerklik’ özel bir yere ve anlama sahiptir. Üniversiteler tarih boyunca ‘özgür tartışma ortamını’ ve ‘eleştirel düşüncüyü’ savunmuşlardır. Bu üniversitelerin kurumsal olarak ‘akademik özerkliği’ sayesinde olmuştur. Akademik özerklik beraberinde bireysel olarak üniversitede çalışan akademisyenlerin yapacakları bilimsel çalışmalar için ‘akademik özgürlüğü’ sağlamıştır. (ERDEM, Ali Rıza, “Üniversite Özerkliği: Mali, Akademik ve Yönetimsel Açından Yaklaşım”, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, C. 3, S. 2, Y. 2013, s. 102)

18)Özgür araştırma tartışma ve yayın yapma ile ilgili olarak özerklik kavramının ideal bir tanımı İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 40 ıncı yıldönümünde 6-10 Eylül tarihleri arasında Lima’da toplanan Dünya Üniversiteler Servisi (WUS) 68 inci Genel Kurulu toplantısında hazırlanan Yüksek Öğretim Kurumlarının Özerkliği ve Akademik Özgürlük Üzerine Lima Bildirgesi’nde yapılmıştır. Bu bildirmede; “Özerklik: Yükseköğretim kurumlarının iç işleyişlerine, mali işlerine ve yönetimlerine ilişkin kararlar almada ve eğitim, araştırma, dışa yönelik çatışmalar ve diğer ilgili faaliyetlerde kendi politikalarını oluşturmada devlet ve toplumun tüm diğer güçleri karşısındaki bağımsızlıkları anlamına gelir.” şeklindedir. (AKTAN, Can

<http://www.canaktan.org/egitim/universite-reform/aka-ozerklik.htm>, Erişim tarihi, 19/10/2015)

19)Avrupa Konseyi’nin bu alana özgülenmiş çok sayıda Tavsiye Kararında da ifade edildiği gibi akademik özgürlük ve kurumsal özerklik temel ilkeleri üniversitelerin vazgeçilmez unsurlarıdır ve bu değerlerin korunması hem ilgili toplumun hem de genel olarak insanlığın yararına. Bu bağlamda araştırma ve eğitimde akademik özgürlük, ifade etme, bilgi yayma, araştırma yapma ve gerçekleri

kısıtlama olmaksızın aktarma özgürlüğünü garanti altına alır. Tarih, akademik özgürlük ve üniversite özerkliğinin ihlal edilmesinin her zaman entelektüel gerileme, dolayısıyla sosyal ve ekonomik bir duraklama ile sonuçlandığını göstermiştir. **(Bilim Akademisi Akademik Özgürlükler Raporu:2015, sayfa:1)**

20) Akademik yükseltmelerde koşul olarak değerlendirilen eser çalışmalarının değerlendirmesi de bilimsel özerklik kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda doçentliğe yükseltmelerde jürinin, sadece eserlerin özgünlüğünü ve içeriğini değil, aynı zamanda eserlerin doçent olmak istenilen bilim dalı ile ilgili olup olmadığını da inceleyip karara bağlamaları gerekmektedir. (AVCI, Mustafa, “Doçentlik Sınavı ve Doçentlik Kadrosuna Atanma”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17, S. 1, Y. 2009, s. 23)

21)Şikayet konusunun inceleme ve araştırma çalışmaları kapsamında ulaşılan “**Sınav ve Jüri Değerlendirmelerinin Yargısal Denetimi Makalesinde**” Prof. Dr. Turgut TAN; Jüri üyelerinin kararları hakkında bazı hususlara şöyle dikkat çekmektedir: Danıştay’ın bilirkişi incelemesi yaptırarak verdiği iptal kararına karşı oy yazan üyenin (H. B. Göllekin’in 12.D 25.2.1981 E978/4210-K.981/323 sayılı kararına karşıoyu) belirttiği gibi, “Yargısal takdir yargı yerince yaptırılan bilirkişi incelemesine dayansa bile bunun mümkün olmadığı görüşümdedir. Çünkü uzmanlık dalı yukarıda belirtilen kişilik bilimsel kurulun değerlendirmesini (3) kişilik bilirkişi raporuna dayandırarak geçersiz saymanın her zaman en az %50 hata payı taşıdığı gözden uzak tutmamak gerekir”. (sayfa:420)

Fransa'da Devlet Şurası teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren alanlarda idarenin değerlendirme serbestisini kabul etmekte, kendi değerlendirmesini idareninki yerine koymaktan özenle kaçınmaktadır. Dolayısıyla bu konularda sınırlı bir yargısal denetim söz konusu olmaktadır. Jürilerin yaptıkları bilimsel değerlendirmeleri de idare yargıcı denetlemekten kaçınmaktadır. Alman idare hukukunda da benzer durumun olduğu anlaşılmaktadır. (sayfa:421)

Bunun yanında akademik değerlendirmelere ilişkin işlemlerin yargısal denetiminde de, jüri usullüne uygun oluşturulmuş ve raporu istenen nitelikleri ve unsurları taşıyorsa değerlendirmenin irdelenmesi yoluna gidilmemeli, idarenin değerlendirmesi yerine bilirkişi aracılığı ile yargıcın değerlendirmesinin konulmasından kaçınılmalıdır. Kuşkusuz bu, davacının jürinin yansız davranmadığı savını ileri sürmesine ve bunu kanıtlamasına engel değildir. Esasen Danıştay'ın bu yönde kararları da bulunmaktadır.(Danıştay asistanlık sınavının "usulüne uygun olarak teşkil edilen bir jüri marifetiyle yapıldığında uyuşmazlık bulunmadığı ve **jürinin objektif hareket etmediği yolunda davacı tarafından herhangi bir delil de gösterilmemiş "** olması nedeniyle davanın reddine karar vermiştir. **5.D; 5.11.1973, E.970/6539-K.973/6360. Beşinci Daire Kararları (1970-1981), 1. Kitap, c.II, Ankara, 1983, s.443.**) (sayfa:423)

22)Bilimsel özerklik kavramı da üzerinde durulması gereken bir konu olduğu değerlendirilmektedir. Bilimsel bilgi gelişigüzel bir biçimde elde edilmeyen, belli bir yöntem, bir sisteme dayanılarak kodlanan bilgi olarak bilim ve sanat eserlerinin fikir üretiminin en yüce değer ve biçimleri olduğu, bilimsel bilgi bu özelliği ile sadece kendi kural ve eleştirilerine tabi olduğu ve dolayısıyla hukuki rejim ve yaptırım açısından, diğer entelektüel özgürlüklere göre daha mutlak bir özgürlük rejiminden yararlanmasının zorunlu olduğu söylenebilir. (Nihat BULUT; Bilim Özgürlüğü: İçeriği ve Sınırlandırılması Sorunu, sayfa:31)

23)Yukarıda anılan mevzuat hükümleri, yüksek mahkeme kararları ve tüm açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; bilimsel özerklik özgürlüklerin geliştirilmesi ile sağlanabilecek bir olgu olup bu çerçevede akademik yükseltmelerde istisnalar hariç karar verici jürinin değerlendirmelerine

müdahalede bulunulmaması gerektiği, jürinin kendi bilgi ve deneyimleri çerçevesinde değerlendirme yapabileceği dolayısıyla bilimsel alanda jürinin takdirinin kabul edilmesi gerektiği açıktır. **Şikayetçi İdare tarafından jürinin kendisine bildirildiği tarihten itibaren başarısız oluncaya kadar jüri üyelerine ve jürinin kuruluşuna herhangi bir itirazda bulunmamıştır.** Dolayısıyla jüri belirleme işleminin ayrı bir işlem kabul edilmesi mümkün olmayıp şikayetin bölünmesi mümkün değildir. Bu nedenle bütünün bölünüp bir bölümü hakkında incelenemezlik verilmesi hukuka uygun değildir. **Şikayetçi; başvurusunda jüri üyelerinin girdiği alanla ilgilerinin olmadığını bu alanda yetersiz olduklarını, jüri üyelerinin objektif olmadıklarını, yanlı davrandıklarını iddia etmişse de bu iddialarını doğrulayacak dosya içerisinde kabul edilebilir bilgi, belge ve delil sunmadığı bu nedenle söz konusu iddialarının dayanaksız olduğu sonucuna varılmıştır.** Şikayet konusu başvuruda İdarenin takdir hakkını ve bilimsel özerkliği kasıtlı olarak ihlal ettiğini ve yine takdir hakkını kamu hizmeti ve kamu yararı ilkelerine aykırı değerlendirdiğine dair dosya içerisinde herhangi bir bilgi-belgeye rastlanmadığı, doktirinden de alınan örneklerden de görüleceği üzere yukarıda belirtilen olumsuz koşullar oluşmadığından, jürinin yaptığı değerlendirmelerin bilimsel özerkliği örseleyebileceği ve İdareye tanınan takdir hakkının da kamu yararı ve kamu hizmeti dışında sorgulanabileceği sonucuna varılabileceğinden, **somut olayda hukuk ve hakkaniyete aykırı bir uygulamanın gerçekleşmediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.**

D. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

24)2709 sayılı T.C. Anayasasının "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde ifadesini bulan "kanun önünde eşitlik" ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının, 14 üncü maddesindeki ayrımcılık yasağının ve 17 nci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi şikayete konu olayda Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan başkaca bir insan hakkı ihlalinin tespit edilemediği sonuç ve kanaatine varılmıştır

E. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

25)Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri de beklenmektedir.

26)28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde "Kurumun, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözeticeği düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen " Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası' nda" da yer verilmiştir.

27)Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; şikayet başvurusu kapsamında İdarenin şikayet konusuyla ilgili bilgi ve belge talep yazılarına yasal süre içerisinde, yeterli, makul ve gerekli cevapları verdiği, ayrıca idarenin şikayetçiye süresinde cevap verdiği, itirazları süresinde değerlendirdiği böylece “kanunilik” ve “makul sürede karar verme” ilkelerine uygun hareket ettiği, ancak İdarenin şikayetin reddedilmesi durumunda Anayasanın 40 ıncı maddesine eklenen ek fıkrada belirtilen, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi kararlarında üzerinde önemle durulan gerekse iyi yönetim ilkelerinde vurgulanan “karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi” ilkesine uymadığı anlaşılmış olup, İdarenin bundan böyle bu ilkelere de uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A.Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

28) 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumu'na, dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, 21 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararın ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B.Yargı Yolu

29) 2709 sayılı 1982 Anayasasının “Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması” başlıklı 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında; “Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.” hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden arta kalan süre içerisinde Ankara İdare Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda yer alan gerekçeler ve dosya kapsamına göre **ŞİKAYETİN REDDİNE,**

Kararın **Şikayetçiye, YÜKESEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI ve ÜNİVERSİTELERARASI KURUL BAŞKANLIĞI'NA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi